Hâkimiyyet Tevhîdinin Asılsız Oluşu

İlmi Araştırmalar ve Fetva Komisyonuna soruldu:
Soru: Davetçilerden bazı insanlar, tevhîdin bilinen üç kısmına ilâveten 'hakimiyyet tevhîdi'ne özen göstermeye başladılar. Buna binâen, bu dördüncü kısım üç kısımdan birine girer mi girmez mi? Onu kendisine önem gösterilmesi gerektiğinden dolayı müstakil olarak dördüncü bir kısım yapmamız münkün müdür? Yine şöyle denilmektedir: Şeyh Muhammed b. Abdilvehhâb kendi zamanında ulûhiyyet tevhîdine özen ve önem gösterdi. Çünkü insanların bu açıdan kusurlu olduklarını görmüştü. İmâm Ahmed de kendi zamanında isim ve sıfat tevhîdine özen ve önem gösterdi. Çünkü o da, insanların bu yönden kusurlu olduklarını görüyordu. Şimdi ise insanlar 'hakimiyye tevhîdi'nde kusurlu olmaya başladılar. Bundan dolayı ona özen gösterilmesi ve önem verilmesi gerekir.
Bu iddia doğru mudur?
Cevap: Tevhîdin kısımları üçtür. Rubûbiyye tevhîdi, ulûhiyye tevhîdi ve isim ve sıfat tevhîdi. Tevhîdin dördüncü bir kısmı yoktur. Allah'ın indirdikleriyle hükmetmek ulûhiyye tevhîdine dâhildir. Çünkü bu, Allah'a yöneltilecek ibâdet çeşitlerinden biridir. İbâdet çeşitlerinin de tümü, ulûhiyye tevhîdine dâhildir. 'Hakimiyye'yi tevhîd çeşitlerinden müstakil bir kısım yapmak sonradan çıkarılmış muhdes bir iştir. Bildiğimiz kadarıyla da bunu imâmlardan hiçbiri söylememiştir. Ancak imâmlardan bazıları ayrıntılı açıklama yolu yerine mücmel olarak ifade etmeyi yeterli görerek tevhîdi ikiye taksîm etmişlerdir: Birincisi, marifet ve isbâtta tevhîddir. Bu, rubûbiyye tevhîdi ve isim ve sıfat tevhîdidir. İkincisi, talep ve kasıtta tevhîddir. Bu da ulûhiyye tevhîdidir. İmâmlardan bazıları da ayrıntılı açıklama yöntemini benimseyerek tevhîdi daha önce geçtiği gibi üçe taksîm etmişlerdir. Allah en iyi bilendir. Ulûhiyye tevhîdinin tümüne birden özen gösterip önem vermek ve işe şirkten nehiy ile başlamak vâciptir. Çünkü şirk günahların en büyüğüdür ve bütün amelleri boşa çıkarıp sâhibini ebedî cehennemlik yapar. Peygamberlerin tümü Allah'a ibâdet emri ve şirkten nehiy ile başladılar. Yüce Allah da bizlere davette ve diğer dînî hususların tümünde peygamberlerin yoluna ittibâ etmeyi ve onların menhecini/metod ve yöntemini izlemeyi emretmiştir. Tevhîdin üç türüne de özen gösterip önem vermek bütün zamanlarda vâciptir. Çünkü ne şirk sona ermiştir ne de isim ve sıfatların ta'tîli; ikisi de mevcuttur. Hatta bu iki sakıncalı duruma düşmek âhir zamanda daha da çoğalmış ve onlar hakkındaki tehlike daha da artmıştır. Bu iki sakıncalı durumun hakikati Müslümanların çoğuna gizli kalmıştır. Onlara davet edenler de bir hayli çok ve yaygındır. Şirkin vukuu –soruda geçtiği üzere- Şeyh Muhammed b. Abdilvahhâb'ın zamanıyla sınırlı olmadığı gibi, isim ve sıfatlarda ta'tîl de İmâm Ahmed'in zamanıyla sınırlı değildir. Allah bu iki imâma da rahmet etsin. Tam aksine bu iki hususlaki tehlike ve onlara düşmek bu günkü Müslüman toplumlarda daha da artmıştır. Bu iki hususa düşmekten nehy etmek ve onlar hakkında gerekli açıklamaları yapmak oldukça önemli bir ihtiyaç hâlini almıştır. Bununla birlikte bilinmelidir ki, Allah'ın emirlerine sarılmak, nehiylerini terk etmek ve şerîatıyla hükmetmek, evet, bunların da hepsi tevhîdi tam anlamıyla gerçekleştirmeye ve şirkten kurtulmaya dâhildir.
Tevfik Allah'tandır. Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Üye: Bekr Ebû Zeyd Üye: Sâlih el-Fevzân Üye: Abdullah b. Ğudeyyân Nâib: Abdulazîz Âlu'ş-Şeyh Başkan: Abdulaziz b. Abdillah b. Baz [Fetâvâ el-Lecnetu'd-Dâime 2/1/376-377]